

О ДОПРИНОСУ АСТРОНОМА ЂОРЂА СТАНОЈЕВИЋА РАЗВОЈУ ТЕКСТИЛНЕ ИНДУСТРИЈЕ ЛЕСКОВЦА

МИЛАН С. ДИМИТРИЈЕВИЋ

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11160 Београд-74, Југославија

E-mail: mdimitrijevic@aob.bg.ac.yu

Резиме. Први српски астрофизичар и други човек на челу Астрономске опсерваторије Ђорђе Станојевић, био је и један од пионира индустријализације у Србији. У раду је описана његова улога у оснивању Првог Лесковачког акционарског друштва за прераду кудеље и лана.

1. Увод

Да ли знате ко је увео електрично осветљење у Београду? Ко је саградио прву електричну централу у Србији? Ко је снимио прву фотографију у боји у нашој земљи? Споменик овоме човеку налази се у Београду у Масариковој улици испред зграде Електродистрибуције. Међу бројним занимањима ове ренесансне личности, Ђорђа Станојевића, била је и астрономија. Он је први српски астрофизичар, други директор Астрономске опсерваторије, ректор Универзитета у Београду, и наш први велики популаризатор науке у данашњем смислу.

Ђорђе Станојевић је и пионир индустријализације у Србији. За рад модерне фабрике потребна је електрична енергија, а он је по Србији градио електричне централе, међу којима и хидроцентралу у Вучју код Лесковца. Осим тога, као професор физике на Великој школи, схватајући значај коју електричне машине имају за индустријализацију земље, организује ремонтну службу за електромоторе. У Србији он покреће индустрију ледара и од 1907. године је на челу тада основане Комисије за "индустрију хладноће".

У заоставштини оца аутора овог прилога, Сергија Димитријевића, у архивском материјалу који је он са супругом Надеждом прикупао за рад на историји Лесковца, налазе се и документи везани за Ђорђа Станојевића, који осветљавају његову улогу у развоју текстилне индустрије овога града, а који ће овде бити изложени.

2. Ђорђе Станојевић

О животу и раду Ђорђа Станојевића и његовој улози у астрономији писано је опширно више пута (Димитријевић, 1997аб; Трифуновић, 1976, 1994, 1997; Шешић и Миљанић, 2001), тако да ћемо овде дати само краће биографске податке. Овај велики човек рођен је у Неготину 7 априла 1858. године. У родном граду, где је завршио основну школу и нижу гимназију, данас постоји његова спомен соба. У Београд прелази 1874. године и у Првој београдској гимназији полаже испит зрелости септембра 1877. године. Исте године уписује се на Природно - математички одсек Филозофског факултета Велике школе у Београду, опредељујући се у току студија за физику. Студије завршава 1881. године, а Коста Алковић, који је на Великој школи предавао физику њему као и оснивачу Астрономске опсерваторије Милану Недељковићу, задржава га као асистента приправника на Катедри за физику, где следеће 1882. године бива постављен за његовог асистента. Станојевић је 1883. године постављен за професора физике у Првој београдској гимназији.

Као питомац Министарства војног у периоду од 1883. до 1887. био је на студијама, специјализацији и раду на најпознатијим астрономским и метеоролошким опсерваторијама Европе у Берлину (Универзитет), Потсдаму (астрофизичка опсерваторија), Хамбургу (метеоролошка централа), Паризу (Сорбона), Медону (Париска опсерваторија за физичку астрономију), Гриничу, Кју-у и Пулкову. У овом периоду, Станојевић се опредељује за астрофизику и бира физику Сунца за своју научну област.

Године 1887, по повратку у земљу, постаје професор физике и механике на Војној академији а 1893. године, после пензионисања Косте Алковића, професор експерименталне физике на Великој школи где постаје директор Физичког института. Када је Милан Недељковић први пут био у пензији од 5 јула 1899. до 31 октобра 1900. године, Управник Београдске опсерваторије постаје Ђорђе Станојевић, а поверена му је и катедра за астрономију са метеорологијом. У периоду од 1909. до 1913. био је декан Филозофског факултета а од 1913. до 1921. године ректор Универзитета у Београду. На улици у Паризу, где борави ради проучавања неких решења у ваздухопловној техници, умире изненада услед срчаног удара 24. децембра 1921. године

3. Електрификација Лесковца

Првог марта 1904. г. по први пут је Лесковац осветљен електричном светлошћу (Аноним., 1906). У "Писму из Лесковца" из 1906. г. (М.Ј., 1906) пише: "Лесковчани су вредни и предузимљиви људи! Они су претпрошле год. овде увели *електрично осветљење*. Погледај оне лампице на дирекцима! - То су *електричне сијалице*. А она велика стаклена кугла што виси на оној пијаци, то је такође електрична лампа што осветљава целу пијацу... њих има на свакој пијаци и раскрсници по једна. Када се увече све запале, - по вароши се види као у сред дана..." После Београда и Ужица, Лесковац је трећи

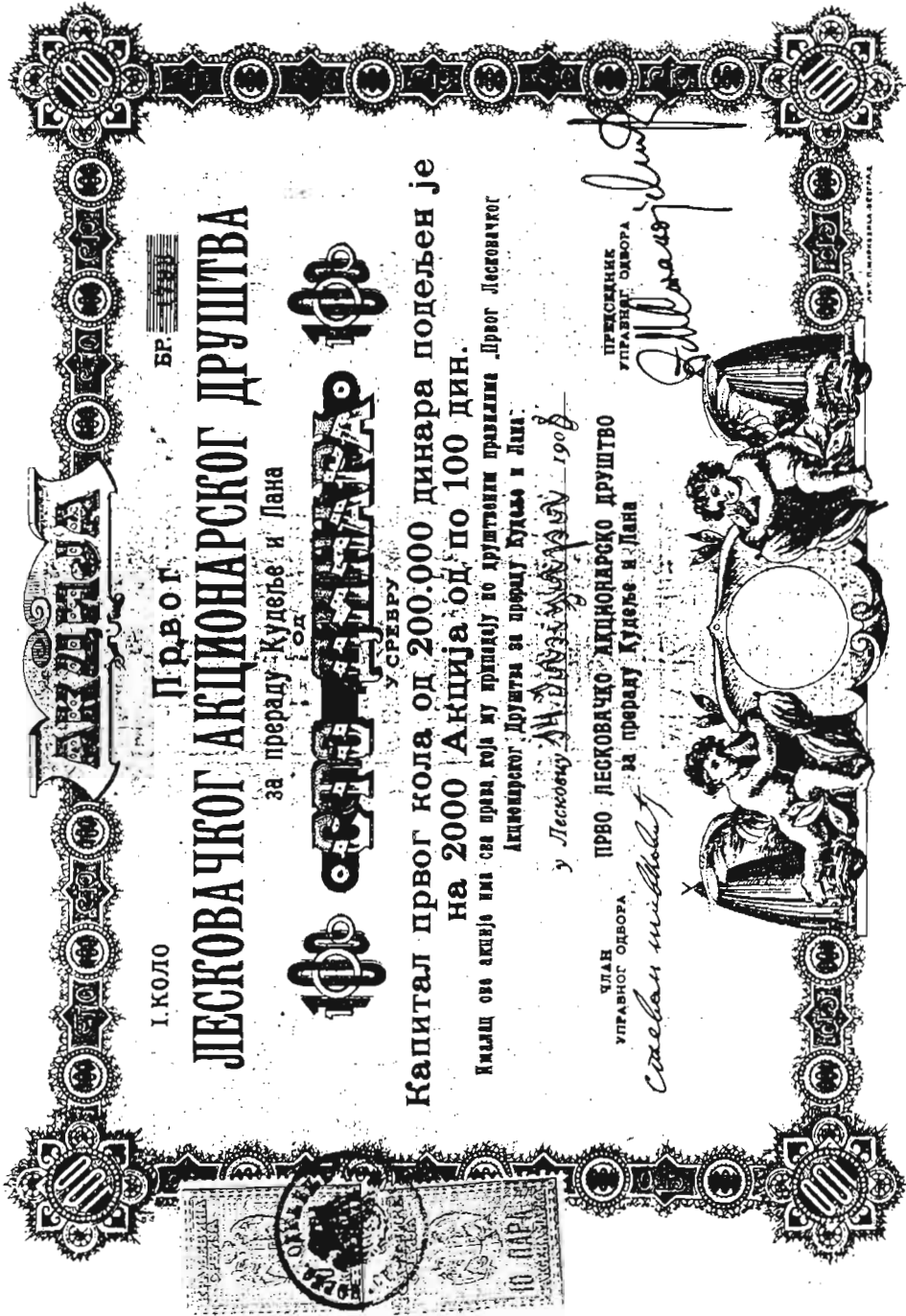
град у Србији који је добио електрично осветљење. Лесковачко електрично друштво основано је у августу 1901., радови на изградњи хидроцентрале у Вучју започети су у фебруару 1903. а завршени су крајем фебруара 1904. да би 1 марта 1904. Лесковац добио електрично осветљење (Аноним., 1906).

Председник Лесковачког електричног друштва, човек који је саградио хидроцентралу у Вучју и електрифицирао Лесковац, је други руководиолац Астрономске опсерваторије Ђорђе Станојевић. Он пише публикацију "Хидроелектрично постројење Вучје -Лесковац" (Станојевић, 1905), илустровану фотографијама које је сам снимео. Неке од ових фотографија, са његовим потписом излазе у Лесковачком часопису "Ђачки напредак". Тако у чланку "Електрично осветљење у Лесковцу" (Аноним., 1906) стоји: "Професор универзитета г. Ђока Станојевић, који је и председник "Лесков. Електричног Друштва" био је тако добар да је уступио Ђ. Напретку на послугу слике зграда и осталих постројења за потребе електричног осветљења. Благодарехи г. Станојевићу на учињеној доброту, ми у овом броју доносимо три слике, а доцније ћемо и остале донети." Станојевић, пише и "Статут Лесковачког електричног друштва" (Станојевић, 1921), а Лесковац и његова електрификација помињу се и у публикацији "Електрична индустрија у Србији" (Станојевић, 1901).

4. Оснивање Првог Лесковачког Акционарског друштва за прераду кудеље и лана

Заједно са радовима на изградњи прве хидроцентрале у Лесковцу, Ђорђе Станојевић покушава да добијену електричну енергију искористи за индустријску прераду кудеље и лана, и да од постојеће мануфактурне производње створи праву, модерну индустрију. У том циљу, он међу лесковачким газдама заговара оснивање акционарског друштва.

У заоставштини Сергија Димитријевића, налазе се преписи из архива Министарства Народне Привреде (у даљем току МНП), који осветљују ову активност другог руководиоца Астрономске опсерваторије. Овде у целини дајемо Изјаву Оснивача Првог Лесковачког Акционарског друштва о упису оснивачких акција и допис Министру Народне Привреде који је послат уз правила Друштва, где је први међу потписанима Станојевић, његову ургенцију Министру упућену 21. јануара 1904, нешто више од месец дана пре него што је прорадила Станојевићева хидроцентрала, коју потписује као Оснивач, као и његов допис Министру Народне Привреде од 12. јуна 1904. где је потписан као председник Оснивачког Одбора.

Слика 1. Акција Првог Лесковачког акционарског друштва са потписом Боржа Станојевића.

МНП, нефасциклирано, 1904.

(препис у заоставштини Сергија Димитријевића)

Изјава

Ми доле потписани оснивачи Првог Лесковачког Акционарског друштва за прераду кудеље и лана изјављујемо, да ћемо при упису акција тога Друштва, уписати сваки најмање по десет акција друштвених.

23. Новембра 1903.

У Лесковцу

Оснивачи Првог Лесков. Акц. Друштва за прераду кудеље и лана

Ђ. М. Станојевић, с.р.

С. Н. Тодоровић, с.р.

Лазар М. Николић, с.р.

Ђорђе М. Стојановић, с.р.

Сотир К. Илић, с.р.

Мика Цветковић, с.р.

Мих. М. Аранђеловић, с.р.

Сотир Томић, с.р.

Ђорђе Ј. Цекић, с.р.

МНП, нефасциклирано, 1904.

(препис у заоставштини Сергија Димитријевића)

Господину Министру Народне Привреде

Ми доле потписани ради смо да оснујемо друштво под именом:

”Прво Лесковачко Акционарско друштво за прераду кудеље и лана”

Прилажући правила друштвена у два егземплара, уверење о имовном стању и изјаву о упису одређеног броја акција, молимо Г. Министра Народне Привреде да нам друштвена правила потврди и одобри. Таксу ћемо платити кад будемо позвати.

23. Новембра 1903.

У Лесковцу

Оснивачи Првог Лесковачког Акционарског Друштва за прераду кудеље и лана

Ђ. М. Станојевић, проф. В. Шк. с.р.

С. Н. Тодоровић, трговац с.р.

Сотир Томић, трг. с.р.
Лазар М. Николић с.р.
Ђорђе М. Стојановић, с.р.
Мих. М. Аранђеловић, трг. с.р.
Ђорђе Ј. Цекић, трг. с.р.
Сотир К. Илић, трг. с.р.
Спира М. Стаменковић трг. с.р.
Мика Цветковић трг. с.р.

МНП, нефасциклирано, 1904.
(препис у заоставштини Сергија Димитријевића)
Министарство Народне Привреде
Одељење за трговину радинџст и саобраћај

Т Бр. 461
21. јануара 1904. г
Београд

Господину Министру Народне Привреде

Од пре два месеца поднео сам правила Првог Лесковачког Акционарског друштва за прераду кудеље и лана”, Г. Министру Народне Привреде на одобрење. Та су правила у Привредном Савету, који је данас у понедељак 19-ог ов. мес. једногласно усвојена и да би их Г. Министар могао одобрити треба да се сачека нов састанак Привр. Савета (месец дана или шест недеља) ради овере записника. Пошто се Савет врло ретко састаје а оснивачи Друштва хтели би што пре да приступе остварењу његовом да би још овога пролећа и лета могли припремити што треба за рад, то молим Г. Министра Народне Привреде, да из Савета изиште правила горњега Друштва и одобри их, јер му на то даје право сам пословник Савета и јер су правила једногласно усвојена.

21. Јануар 1904. год.
у Београду

С најодличнијим поштовањем
Ђ. М. Станојевић, с. р.
Оснивач I Леск. Др. за прераду куд. и лана

МНП, нефасциклирано, 1904.

(препис у заоставштини Сергија Димитријевића)

Господину Министру Народне Привреде

Част ми је спровести Г. Министру Народне Привреде два приложена идентична предлога оснивачког Одбора, Првог Лесковачког Друштва за прераду кудеље и лана за измену извесних чланова статута тога Друштва с молбом да Г. Министар предложену измену одобри.

12. јуна 1904.

у Београду

С најодличнијим поштовањем

председник Оснивачког Одбора

Г Леск. Др. за прераду кудеље и лана

Ђ. М. Станојевић, с. р.

На списку депонованих признаница привремених акција Првог Лесковачког акционарског друштва за прераду кудеље и лана за Оснивачку скупштину (односно Претходни збор у ондашњој терминологији), која ће се држати 15. августа 1904. г. (МНП нефасциклирано 1904.) са датумом 12. август 1904. год. у Лесковцу, под редним бројем 16 забележено је да је Ђока Станојевић из Београда депоновао сто акција и има десет гласова. Према овом документу 114 акционара депоновало је 1222 акције са 755 гласова до шест сати после подне када је списак закључен.

Оснивачку скупштину одржану 15. августа 1904. односно "Претходни Збор" води Ђорђе Станојевић. Председник оснивачког одбора, који је на њему изабран у Управни одбор, и то као први на листи чланова, према записнику који је он потписао а овде га дајемо у целини.

МНП, нефасциклирано, 1904.

(препис у заоставштини Сергија Димитријевића)

Рађено 15. августа 1904. год. у Лесковцу

**Записник Претходног збора
Првог Лесковачког Акционарског Друштва
за прераду кудеље и лана**

I

Председник оснивачког одбора Г. Ђ. Станојевић, пошто је известио збор, да су господа која су од стране збора одређена констатовала да има довољан број акционара за решавање (а на име 83 акционара са 1145. ком. акција и 688 гласова) отворио је збор нагласивши значај овога Предузећа. После овога замолио је збор, да изабере себи председника, који ће руководити седницом.

Збор је једногласно изабрао за председника Г. Ђ. Станојевића, проф. Вел. школе.

II

После овога Председник збора представи збору изасланика Госп. Министра Народне Привреде Г. Тодора Наумовића судију лесковачког првост. суда.

Збор прими ово саопштење на знању.

III

Председник збора предложи а збор једногласно усвоји да сакупљени акционари са овога збора поздраве његово Величанство Краља Србије Петра I нарочитим телеграмом.

Телеграфским путем послат је поздрав и Господину Министру Народне Привреде.

IV

Збор је изабрао:

1) За бројање гласова Г. Г. Петра Констандиновића трг. Тодора Н. Тодоровића трг, Трајка К. Митровића трг.

2) За оверење записника Г.Г. Јована К. Биволаревића учитеља, Глигорија С. Стојановића трг., Василија Дискића књижара.

3) За секретара Г. Глигорија Миленковића учитеља.

V

Приступљено је читању правила. Прочитани су чл. 1.2.3.4.5. Сви ови чланови примљени су без измене.

Прочитан је чл. 6. Овај је члан примљен са изменом коју је Госп. Министар Народне Привреде одобрио.

Чланови 7 и 8 примљени су са учињеним изменама.

Чл. 9. Код овога чл. Г. М. Петровић ср. економ учинио је примедбу да на одоцњене уплате акционари на име казне не плаћају по 0.10 дин. од сваке акције за сваку пропуштену недељу већ по 0.05 дин.

После објашњења од стране Г. председника збор је и овај члан усвојио како је у правилима.

И од 10-72 закључно збор је примио како су у правилима.

VI

Председник је дао 10 минута одмора ради споразума о кандидацији Управног и Надзорног одбора.

По свршеном одмору рад је настављен. Приступљено је избору чланова за Управни одбор.

Збор је једногласно изабрао ову Г. Г.

1 Ђорђа Станојевића, проф. В. Шк.

2 Тасу Петковића трг.

3 Михаила М. Аранђеловића

4 Ђорђа Ј. Цекића

5 Лазара М. Николића

6 Сотира Томића

7 Ђорђа М. Стојановића

8 Спиру М. Стаменковића

9 Косту П. Мазинића

2) За чланове Надзорног одбора збор је једногласно изабрао ову Г.Г.

1 Милана К. Илића трг.

2 Трајка Ђ. Калајџића трг.

3 Василија Ристића обућара

4 Трајка К. Митровића трг

5 Михајла Буринчића трг

Са овим је овај састанак закључен.

Секретар Гл. Миленковић учитељ

Председник збора Ђ. М. Станојевић

Јован К. Биволаревић, Глигорије С. Стојановић, Василије Дискић

Оверава Комесар Господ. Министра Народ. привреде

Судија Тодор Н. Наумовић

Први редовни збор Првог Лесковачког Акционарског Друштва за прераду кудеље и лана одржан је 9. марта 1905. (види МНП нефасциклирано Записник 1ог редовног збора) код "Српске круне" (види "Српске Новине", бр. 20, 1905). Председник Управног одбора Г. Ђорђе М. Станојевић отворио је овај скуп и изјавио да је 38 акционара депоновало 701 Акцију са 211 гласова и да се рад може одпочети. Затим је представио Комесара Министра Народне Привреде, Живојина Маринковића судију Лесковачког првостепеног суда. Ђорђе Станојевић је на збору са кога је записник потписао, прочитао извештај Управног одбора који је такође сам потписао и који у наставку наводимо у целини.

МНП, нефасциклирано, 1905.

(препис у заоставштини Сרגија Димитријевића)

**Извештај Управног Одбора
Првог Лесковачког Акционарског Друштва
за прераду кудеље и лана поднесен Првом
редовном збору тога Друштва на дан 9 марта 1905 г.**

Господо Акционари.

Управном одбору "Првог Лесковачког Акционарског Друштва за прераду кудеље и лана", част је да на овом првом редовном Збору Акционара поднесе извештај о своме раду у протеклој години. Изабран у половини Августа месеца, његов је рад трајао само четири и по месеца и ограничио се на прво и основно уређење Друштва и друштвених послова.

Тако се одбор на првом свом састанку конституисао изабравши за председника Г. Ђоку М. Станојевића проф. Вел. школе у Београду; за п.председника Г. Сотира Томића, а за деловођу Г. Мих. М. Аранђеловића. Док се послови друштвени не развију, одбор је нашао, да није потребно узимати нарочитог благајника и одредио је, да благајном рукује члан Управног одбора Г. Лаза М. Николчић.

Одмах затим одбор је решио, да се позову Акционари да положи према чл. 14 закона о Акционарским Друштвима остатак од 5% и тако испунио прописе законске потребне за протоколисање друштвене фирме, што је и учињено онако како закон прописује. Исто тако је Управни Одбор уредио канцеларију друштвену узевши нарочити локал за то и снабдео га потребним канцелариским прибором.

Пошто је избор Управног одбора пао у време највеће сезоне за куповину кудеље, одбор је одмах приступио томе послу и после извесног времена а у границама својих средстава набавио извесну количину кудеље: Данас има друштво 71.156 ручица сирове кудеље у вредности Дин. 10.198.35 на своме слагалишту. Сва је та количина кудеље осигурана против пожара и смештена на земљишту, које је тога ради општина лесковачка бесплатно

уступила Друштву. Управни одбор сматра за своју дужност, да општини изјави у име Друштва нарочиту захвалност на таквој предисретљивости.

У току прошле године Управни је одбор држао и један заједнички састанак с Надзорним одбором, на коме је на основу чл. 7ог друштвених правила, решено да се позову Акционари, да положе још по 10% капитала у две рате као што је то објављено.

Једно од најважнијих питања по напредак Друштва јесте решење о набавци земљишта за Друштвену фабрику и Управни одбор приступио је томе послу свом збиљом и обазривошћу који он заслужује и у свему постигао пре кратког времена и извесне резултате. Но како дефинитивно решење тога питања прелази у ову годину, то ће се у њему поднети извештај на идућем редовном збору.

Управни је одбор имао у току прошле године осам својих и једну заједничку седницу, за свршавање горе поменутих и осталих текућих послова.

Коцком испадају из Управног одбора: Г. Сотир Томић, Г. Коста П. Мазнић и Г. Спира М. Стаменковић; а из Надзорног: Г. Трајко Калајић и Василије Ристић, и Управни одбор моли Збор да њихова места попуни.

Господо Акционари.

Као што се из горњег извештаја види Управни се одбор старао, да свој посао упути онаквим правцем који ће бити од користи по наше предузеће и нада се, да је у томе успео. Будућем Управном одбору остаје, да ове започете послове доврши, те да ако Бог да наша фабрика дочека наступајућу сезону потпуно спремна за велике и важне послове који је очекују.

У Лесковцу Марта 1905 г.

Председник

Ђ. М. Станојевић, с.р.

чланови:

Лазар М. Николић с.р.

Мил. М. Аранђеловић с.р.

Ђорђе Ј. Цекић с.р.

Зар. М. Стојановић с.р.

Спира М. Стаменковић с.р.

Оригинал Извештаја Управног Одбора Првог Лесковачког акционарског друштва за прераду кудеље и лана поднесен на VII редовној скупштини акционара одржаној 24. фебруара 1911. године, а који је такође као председник Управног одбора потписао Ђорђе Станојевић, налази се у заоставштини Сергија Димитријевића. У њему Ђ. Станојевић, описујући прилике и односе у Друштву каже:

"Вама је познато да је у 1909. год. пожар ово друштво знатно оштећио тиме, што је уништио сву спремљену сировину - кудељну трску, те је

друштву било немогуће не само радити већ је услед оскудице новчане било немогуће и спремити исту трску, да би се у 1910 год. могло радити. Ова је новчана криза у овом друштву наступила услед тога што је Осигуравајуће Друштво исплатило вредност изгореле трске доцкан, дакле исплатило је кад се већ кудељна трска није могла ни набавити.

И у прошлој 1910. год. купљена је кудељна трска мало, пошто је друштво оскудевало у новцу, те се је услед тога морала и друштвена управа у неколико изменити, али и ова измена није могла друштву помоћи, пошто је нова управа доцкан рад отпочела, - отпочела куповину трске онда, кад се већ није могло ништа купити јер је у брзо била сировина распродата.

И ово мало трске што је било, што је све потопљено за време док је још вода била погодна за рад, те је тако од исте добивено око:

- 80.000 кгр. кудеље
- 10.000 кгр. кудеље - абриса
- 40.000 кгр. кудељне опадине
- 10.000 кгр. градобитне опадине и
- 1.000 кгр. малтерске опадине

И ако је скоро сва кудеља и опадина добро продата ипак нису добри резултати показани пошто фабрика није имала сировина да ради преко целе године већ само 1/2 год.

Још један разлог што је закључен рачун "Губитака и Добитака" са штетом од дин 8.737.03 јесте тај, што је на закупном земљишту у Паланци изгубљено 13.481.26 дин. а тај је губитак морао настати услед поплаве засејаног земљишта. Ну, било је наде, да ће се поновним сејањем нешто постићи, те је поновно сејање и извршено; али на жалост ипак се је штета морала показати услед тога што је добивена трска ниска остала.

Што се отписа у 16.475.73 тиче, то је учињено, да би се могло из биланса видети право стање овога друштва.

Саслушали сте рачунски део овог извештаја и молите се, да поклоните своју пажњу извештају у следећем:

Управни одбор желећи, да ово друштво неким новим начином рада унапреди, нашао је за корисно да закључи машине за израду канапа, што је у прошлој години и учинио и како је извештен исте ће машине бити испослане из Француске још у току овог месеца."

Оригинал Извештаја Управног Одбора Првог Лесковачког акционарског друштва за прераду кудеље и лана поднесен на VIII редовној скупштини акционара одржаној 8. априла 1912. године (такође у заоставштини Сергија Димитријевића). Њега је потписао и поднео скупштини нови Председник Управног одбора Сотир Илић, који у њему обавештава акционаре да је "Г. Ђока Станојевић дао оставку на чланство Управног одбора.

Да би се сагледале тешкоће у раду овога Друштва и назрели мотиви оставке Ђорђа Станојевића, који се не помиње ни у Извештају Управног одбора сада већ Краљевске Српске Повлаштене фабрике Првог Лесковачког акционарског друштва за прераду кудеље и лана, поднесеном IX редовном

збору акционара одржаном 5. маја 1913. године, а такође се налази у заоставштини Сергија Димитријевића, пренећемо део Извештаја у коме се описују прилике у Друштву.

”У прошлој 1911. год. купљено је и наћено је у закупном земљишту зв. Мира и у Паланци 2.058.240 Кгр. кудељне трске за Дин 127.148.28 од које смо прерадили у минулој 1911. год. 334.526 Кгр а ресто је остало за прераду у овој 1912. год.

Као што се види из биланса добит на земљишту под најам је свега Дин. 3356.75, с тога што је била штета на закупном земљишту у Паланци Дин. 12.133.15 те је штету покрило закупно земљиште зв. Мира и добит дало само Дин. 3356.75, и ми смо према томе у Јануару исто земљиште у Паланци предали другом лицу пошто је и 1910 год. било на истом земљишту штете 13481.26 дин.

Управни Одбор желећи да ово Друштво неким новим начином рада унапреди нашао је за корисно да поред одељења за израду канапа закључи машине за Кудељну Предионицу што је у прошлој години и учинио, и исте машине бићеду испослате из Енглеске у току месеца маја ове год. као и да се за исту Предионицу фабрична зграда продужи ка истоку са 56 мет. на које је рад отпочет и темељ већ готов.

Са израдом канапа отпочела је фабрика у другој половини 1911. год. и као почетак ишло је мало теже као и при сваком почетку...”

Из ових докумената видимо како је настајала и развијала се једна од првих модерних фабрика у нашој земљи и допринос другог руководиоца Астрономске опсерваторије увођењу модерних научних достигнућа заснованих на Теслиној наизменичној струји у привреду Србије. Овај велики човек, први српски астрофизичар, други руководилац Астрономске опсерваторије, ректор Универзитета у Београду, велики популаризатор астрономије и науке уопште, човек који је подарио светлост Београду, Ужицу, Лесковцу, Чачку, Зајечару, градитељ прве српске хидроцентрале, пионир индустрије расхладних уређаја и фотографије у боји, такође је и пионир индустријализације Србије. Његов стваралачки допринос читавом низу области наше науке, привреде и културе по својој разноврсности може да нађе веома мало сличних примера у историји наше отаџбине.

Референце

- Аноним.: 1906, Електрично осветљење у Лесковцу, Бачки Напредак, Лесковац, Бр. 41, Год. II, 169.
- Димитријевић Милан С.: 1997а, Ђорђе Станојевић први српски астрофизичар. у: Развој астрономије код Срба, Development of Astronomy among Serbs, едс. М. С. Димитријевић, Ј. Милоград-Тулин, Л. Ч. Поповић, Publ. Astron. Obs. Belgrade. 56, 119.
- Димитријевић Милан С.: 1997б, Ђорђе Станојевић човек који је Лесковцу дао светлост, Наше Стварање XLV, Нова Серија, Лесковац, Но. 4, 65.
- М.Ј.: 1906, Писмо из Лесковца, Бачки Напредак, Лесковац, Бр. 12, Год. II, 178.
- Станојевић М. Ђорђе: 1901, Електрична индустрија у Србији, Државна штампарија Краљевине Србије, Београд, стр, (10) + 68 (прештампано из Привредног гласника; са посветом Николи Тесли).

- Станојевић М. Ђорђе: 1905, Хидроелектрично постројење Вучје - Лесковац, Београд, стр.10 + (22).
- Станојевић М. Ђорђе: 1921, Статут Лесковачког електричног друштва, Лесковац, стр. 24.
- Трифунковић Драган: 1976, Дело Ђорђа М. Станојевића у светлу открића Николе Тесле, у: Никола Тесла и његова открића (Ђорђе М. Станојевић), Београд.
- Трифунковић Драган: 1994, Стваралаштво Ђорђа Станојевића у астрономским наукама, *Васиона*, XLII, Но. 1-2, 23.
- Трифунковић Драган: 1997, Ђорђе Станојевић професор и ректор Универзитета у Београду - Живот и дело, Свеске књ. 1, Д. Трифунковић, Београд.
- Шешић Марија, Миланић Петар: 2001, Ђорђе М. Станојевић (1858 - 1921), у: Живот и дело српских научника VII, уредник М. Сарић, Биографије и Библиографије VII, САНУ, Београд, 29.

ON THE SHARE OF ASTRONOMER
DJORDJE STANOJEVIĆ IN THE DEVELOPMENT
OF THE LESKOVAC TEXTILE INDUSTRY

MILAN DIMITRIJEVIĆ

Astronomical Observatory, Volgina 7, 11160 Belgrade-74, Yugoslavia

Abstract. The first Serbian astrophysicist and the second person, heading the Belgrade Observatory Djordje Stanojević, was also one of the pioneers of the industrialization in Serbia. Here is described his role in the founding of the First Leskovac joint-stock company for hemp and flax processing.